

Forfatter: Jacobsen, Jørgen-Frantz

Titel: Udrag fra Nordiske Kroniker

Citation: Jacobsen, Jørgen-Frantz: "Nordiske Kroniker", i Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Nordiske Kroniker*, 1943, s. 88. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf_02-shoot-idm139956848540400/facsimile.pdf (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Nordiske Kroniker

dukter har vundet et Ry, som virkelig kan friste til Sammenligning med hine Tider, da det var de svenske Vaaben, som vakte Evropas Beundring. Overalt hvor unge Svenskere kommer sammen, hører man dem tale Teknik og Industri, akkurat som man kan tænke sig, at Carl Gustavs Soldater talte Krig. Hertil kommer den vældige Produktion af Trævarer og navnlig Cellulose, som vistnok er Hovedstammen i den svenske Velstand. I Tiden fra 1913 til 1930 forøgedes Sveriges samlede Eksport med en Tredjedel af sit Kvantum, og de private Indtægter steg samtidig med en Femtedel. Det gamle fattige Sverige kunde begynde at eksportere Kapital. Givetvis maatte Svenskerne være baade glade og stolte over dette.

Lige saa sikkert er det imidlertid, at dette virkelig glansfulde Opsving for Øjeblikket er bragt til Standsning. I ethvert andet Land vilde man kunne give Krisen Skylden. Men i Sverige kompliceres Sagen ved Kreugers Krak. Spørgsmaalet er, hvor stor en Andel denne Affære har i de nuværende Vanskeligheder, og hvor store dens fremtidige Følger vil kunne skønnes at blive.

En Vurdering heraf er naturligvis ikke let, men der gives dog visse Fingerpeg, som paa værdifuld Maade oplyser Stillingen.

Med en vis Rimelighed maa man kunne gaa ud fra, at Følgerne af Kreugers Fald er afhængige af, i hvor høj Grad han har været en Bærepille for den svenske Velstand, og af, hvor stor Indflydelse han har haft paa Sveriges Næringsliv.

Ved et Møde i den svenske nationaløkonomiske Forening har man under en Diskussion, hvor den kendte Nationaløkonom, Prof. *Eli Heckscher* indledede, forsøgt at gøre Regnskabet op, og efter al den romantiske Panik, som siden Marts har afløst den romantiske Optimisme, maa man sige, at Resultatet ser forbavsende gunstigt ud.

Inden for den svenske Industri var kun Tændstikfabrikationen helt og holdent under Kreugers Indflydelse. I langt mindre Grad gjaldt det samme Telefonindustrien, som han først senere fik Bestemmelsetret over. Tilsammen beskæftigede disse to Produktionsgrene kun $2\frac{1}{2}$ pCt. af Sveriges Industribefolkning, og de indehavde kun $3\frac{1}{2}$ pCt. af Sveriges samlede Eksport. Ganske vist begyndte Kreuger i

sine sidste Aar ogsaa at bringe Træmasseindustrien under sin Indfyldelse. Men her kom han ikke til at gøre nogen Skade.

Faktisk er det saaledes kun et meget begrænset Felt inden for den samlede svenske Produktion, der har lidt nogen direkte Overlast ved Kreugers Fald, og tilmed er jo hverken Tændstikke- eller Telefonindustrien totalt ødelagt.

Sveriges Rigdomskilder er stadig uberørte. Men ikke selve den øjeblikkelige Rigdom. Betydelige Dele af Aktiemassen i de forskellige Kreuger-Foretagender har været paa svenske Hænder og er nu naturligvis totalt gaaet tabt. I høj Grad er dette gaaet ud over Formuer og Indtægter. Men atter her viser det sig, at det kun er visse begrænsede Kredse, der er blevet ramt, en bestemt velhavende Klasse, hvis Betydning for Landets samlede Velstand ikke er større, end at Professor *Heckscher* tør anslaa den hele Indtægtsformindskelse til mindre end én Procent af Sveriges Nationalindkomst.

Glemmes maa det dog ikke, at det netop er de store Indkomster, det er gaaet ud over, dem, paa hvilke de høje Skatteprocenter hvilede. Baade Staten og Kommunerne vil i betydelig Grad faa dette at mærke, og navnlig *Stockholm*, hvor Skatteprocenten har maattet sættes væsentlig op. Utvivlsomt staar man her ved et af de Punkter, hvor Følgerne af Kreugers Fald er mest følelige for det svenske Samfund, men ogsaa her drejer det sig vel mest om en Overgang.

Man vil spørge: er dette virkelig det hele? Betyder det ikke mere for Sverige, at Kreugers verdensomspændende Virksomhed er styrtet sammen?

Jo, men ikke i konkrete Værdier. Kun gennem sin Betydning for hele Verdensøkonomien betød Kreugers internationale Laangiver- og Investeringsoperationer noget for Sveriges Økonomi. Ja, de mange Tændstikkemonopolcer var endda skadelige derved, at de indsnævrede Markedet for den hjemlige Industri og konkurrerede mod de svenske Tændstikker.

Men moralsk betød det uhyre meget, at hele denne Virksomhed havde sit Udgangspunkt i Stockholm. Sveriges nye Berømmelse og økonomiske Gloire medførte ikke blot en romantisk Selvovervurde-